

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 2016 r.

DSR-IV.071.6.2016.GJ

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 11 maja 2016 r. znak: VII.520.1.2016.AG, w sprawie zapisów ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195), w kontekście ochrony danych osobowych, uprzejmie informuję:

Przede wszystkim należy wskazać, że utworzony przez ministra właściwego do spraw rodziny, rejestr centralny, o którym mowa w art. 14 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, jest narzędziem służącym weryfikacji uprawnienia do świadczenia wychowawczego, a także umożliwia przeprowadzanie odpowiednich analiz statystycznych i sprawozdań z realizacji zadań wynikających z ww. ustawy.

Powyższy rejestr centralny, do celów statystycznych, podlega anonimizacji i wszelkie analizy odbywają się na bazie danych jednostkowych pozbawionych cech danych osobowych. Analizy takiego zbioru danych, służą zbadaniu charakterystyki zbiorowości osób pobierających świadczenie wychowawcze oraz członków ich rodzin, celem określenia możliwych zmian w strukturze świadczeniobiorców. W konsekwencji służą prognozowaniu zmian zapotrzebowania na środki finansowe z budżetu państwa na realizację zadania z zakresu administracji rządowej, jakim jest pomoc państwa w wychowywaniu dzieci poprzez wypłatę świadczeń wychowawczych, oraz służyć będą dokonywaniu ocen skutków regulacji przyszłych rozwiązań dotyczących tej samej grupy odbiorców.

Natomiast umożliwienie organom realizującym zadania z zakresu ww. ustawy dostępu do danych zgromadzonych w rejestrze centralnym, ma na celu usprawnienie procedury

weryfikacji uprawnienia do świadczenia wychowawczego oraz eliminacji przypadków nieuprawnionego pobierania świadczeń w kilku miejscach jednocześnie.

Odnosząc się do wątpliwości dotyczących zasadności pozyskiwania danych o dochodach, należy wskazać, że niezrozumiałe jest twierdzenie, że wątpliwości budzi „konieczność podawania szczegółowych informacji o dochodach w tym również każdego członka rodziny w sytuacji, gdy osoba występująca o przyznanie świadczenia nie spełnia kryterium, o którym mowa w art. 5 ust. 3 ustawy”. Należy podkreślić, że zgodnie z art. 5 ust 3 i 4 ustawy, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko (definiowane jako jedyne lub najstarsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18 roku życia), przysługuje jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł lub 1200 zł, jeśli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne. Oznacza to, że w przypadkach ubiegania się o świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko organ właściwy musi zgromadzić informacje o dochodzie rodziny by móc ocenić, czy jest spełnione ww. kryterium dochodowe.

Zaś zgodnie z art. 13 ust. 17 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, dokumentowanie dochodów nie jest wymagane jedynie w przypadkach, gdy wnioskodawca ubiega się o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego tylko na drugie i kolejne dzieci w rodzinie.

Odnosząc do poruszonego zagadnienia związanego z przechowywaniem danych osobowych osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze, uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 14 ust. 5 i 6 ww. ustawy, dane elektroniczne zgromadzone w rejestrze centralnym i dane udostępnione z tego rejestru ustawowo wskazanym podmiotom, są przechowywane przez okres 10 lat, (w przypadku danych osób, którym to świadczenie nie zostało przyznane okres wynosi 1 rok). Ustawa o pomocy państwa o pomocy dzieciom, przewiduje również, że po upływie ww. okresów dane te, są niezwłocznie usuwane (art. 14 ust. 7 ustawy).

Należy wyjaśnić, że taki okres przechowywania danych w rejestrze centralnym wynika z faktu, że zgodnie z art. 25 ust. 6 ustawy, kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego mogą być ustalane przez organy realizujące świadczenia wychowawcze przez 10 lat od daty ich pobrania.

Natomiast kwestie związane z ochroną, ewidencjonowaniem oraz przechowywaniem, indywidualnych akt spraw postępowań administracyjnych w zakresie świadczenia wychowawczego (tak samo jak w przypadku szeregu innych postępowań administracyjnych

prowadzonych przez organy administracji państwowej na podstawie różnych ustaw), regulowane są przez przepisy odrębne, w szczególności przez ustawę z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1446) oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy.

Ponadto uprzejmie informuję, że niezrozumiałe są zastrzeżenia co do zgodności z Konstytucją przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, który uprawnia organ właściwy (czyli wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze lub pobierającej świadczenie wychowawcze), do upoważnienia innych osób do realizacji zadań przewidzianych w ustawie. Powyższy przepis jednoznacznie bowiem wskazuje, że prowadzenie postępowań administracyjnych dotyczących świadczenia wychowawczego, a także wydawanie w tych sprawach decyzji, wymaga posiadania przez upoważnioną osobę pisemnego, a w konsekwencji imiennego upoważnienia. W związku z tym, z takiego upoważnienia wyraźnie wynikać będzie, jakie konkretne osoby będą miały dostęp do danych osobowych osób ubiegających się/pobierających świadczenie wychowawcze. Brak możliwości upoważnienia innych pracowników do realizacji zadań wynikających z ustawy oznaczałoby, że całość postępowania w zakresie przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego musiałby prowadzić w każdej z prawie 2500 gmin w Polsce osobiście organ właściwy, czyli odpowiednio wójt, burmistrz lub prezydent miasta - co jest fizycznie niemożliwe.

Należy podkreślić, że analogiczne rozwiązania w powyższym zakresie funkcjonują od wielu lat w szeregu innych ustaw, tj. np. w ustawie o świadczeniach rodzinnych, ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, czy w ustawie o dodatkach mieszkaniowych.

Natomiast szczegółowe zagadnienia związane z koniecznością posiadania dodatkowych upoważnień w zakresie przetwarzania przez pracowników danych osobowych regulują przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 z późn. zm.). Nie jest więc zasadne powtórzenie tych regulacji również w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Odnosząc się do uwagi dotyczącej uchylonego art. 23 ust. 4a ustawy o świadczeniach rodzinnych, uprzejmie informuję, że uchylenie ww. przepisu, nie prowadzi w konsekwencji do konieczności weryfikowania faktu samotnego wychowania dziecka w formie pełnego wywiadu środowiskowego. Definicja osoby samotnie wychowującej dziecko jest uregulowana w obowiązującym od 2006 r. art. 3 pkt 17a ustawy

o świadczeniach rodzinnych, dlatego fakt samotnego wychowania dziecka od tego czasu nie jest w praktyce okolicznością, która wymagałaby dodatkowej weryfikacji, a już w szczególności takiej, która wymagałaby przeprowadzenia pełnego, rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej planuje w ciągu najbliższych 12 miesięcy dokonanie kompleksowego przeglądu i oceny rozwiązań zawartych w obowiązującej od 1 kwietnia br. ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Należy podkreślić, że wnioski z ww. przeglądu dotyczące ewentualnych zmian obejmujących zagadnienie ochrony danych osobowych, będą konsultowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z Biurem Generalnego Inspektora Danych Osobowych, z którego pracownikami MRPiPS jest w kontakcie.